Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 10.06.2022 www.osw.waw.pl

# Rosyjska ropa: sprzeczne dane o produkcji i eksporcie

Szymon Kardaś

Departament Energii USA prognozuje, że wydobycie ropy i kondensatu gazowego w Rosji spadnie z 11,3 mln b/d w I kwartale 2022 r. do 9,3 mln b/d w IV kwartale 2023 r. Z kolei Rosstat poinformował, że w kwietniu br. rosyjskie firmy naftowe zmniejszyły produkcję ropy i kondensatu gazowego o 11,5% w stosunku do marca br. Agencja TASS, powołując się na anonimowe źródła, podaje, że w okresie od 1 do 29 maja br. produkcja surowca wzrosła o 1% w porównaniu z poziomami kwietniowymi. Wcześniej podobne dane przekazał wicepremier rządu FR Aleksandr Nowak.

Według agencji Argus eksport rosyjskiej ropy spadł w maju br. o 0,1% względem poprzedniego miesiąca. Jednocześnie zestawienie za okres styczeń–maj br. wskazuje, że dostawy surowca na rynki zewnętrzne podniosły się o 25,9% w stosunku do analogicznego okresu 2021 r. Eksport ropociągiem Drużba wzrósł o 13,9% r/r. Publikowane przez agencję statystyki opierają się obecnie na danych pozyskiwanych od firm traderskich, agencji Vortexa oraz innych uczestników rynku.

Firmy naftowe z Kazachstanu podjęły decyzję o używaniu od czerwca br. nazwy KEBCO dla ropy eksportowanej na rynki zagraniczne przez terytorium Rosji. Główną przyczyną takiego posunięcia są sankcje nałożone przez UE na import rosyjskiej ropy i produktów naftowych. Zmiana nazwy w dokumentach przewozowych ma zminimalizować ryzyko pojawienia się jakichkolwiek problemów w handlu ropą między firmami z Kazachstanu a europejskimi partnerami. Unijne restrykcje nie obejmują bowiem surowca pochodzącego z państw trzecich, który eksportowany jest przez terytorium Rosji.

Wybrane rosyjskie firmy naftowe apelują do władz o wprowadzenie zmian w systemie podatkowym, które będą uwzględniać pogarszającą się sytuację związaną z sankcjami i spodziewanym spadkiem popytu na rosyjską ropę na rynkach zewnętrznych. Wiceszef koncernu Łukoil Leonid Fedun zaapelował o rozszerzenie zakresu zastosowania w branży naftowej tzw. podatku od zysków. Mechanizm ten został pilotażowo wprowadzony w 2019 r. w odniesieniu do wybranych kategorii złóż i oznacza opodatkowanie wyłącznie dochodów generowanych przez projekty wydobywcze po odliczeniu kosztów przeznaczonych na eksploatację złóż (w założeniu ma to stymulować firmy do inwestowania większych środków w podnoszenie mocy wytwórczych). Fedun zaznaczył, że konsekwencją wzmocnienia rubla był wzrost kosztów ponoszonych przez firmę w segmencie upstream o 30–50% (większość wydatków realizowana jest bowiem w walucie krajowej).

9 czerwca rzecznik Kremla Dmitrij Pieskow oświadczył, że kolejne odcięcia dostaw gazu do odbiorców europejskich nie są planowane. Dodał, że takie działania miały miejsce wyłącznie w odniesieniu do firm, które odmówiły regulowania płatności za ten surowiec w rublach.

Oświadczył ponadto, że nowy schemat rozliczeń działa, a ci, którzy sprowadzają rosyjski gaz, stosują go.

Władimir Putin podpisał dekret znoszący wprowadzony wcześniej dla eksporterów obowiązek odsprzedawania (tj. wymiany na ruble) 50% przychodów uzyskiwanych w walutach obcych. Pierwotnie regulacje obejmowały nakaz zbywania aż 80% wpływów walutowych (przewidywał to dekret prezydencki z 28 lutego br.), jednak 23 maja br. obowiązek ten złagodzono – do 50%.

9 czerwca media poinformowały, że proces wydawania licencji na budowę elektrowni jądrowej Hanhikivi 1 został decyzją rządu Finlandii anulowany. Podjęto ją po tym, jak 24 maja br. wniosek w tej sprawie skierował do fińskiego resortu gospodarki i zatrudnienia inicjator projektu – fińska spółka Fennovoima. Wykonawcą siłowni miała być należąca do rosyjskiego koncernu Rosatom spółka RAOS Project.

W minionym tygodniu nieznacznie wzrosły ceny ropy naftowej. 3 czerwca na koniec dnia baryłka ropy marki Brent w kontraktach terminowych na sierpień kosztowała 121,1 dolara, a 8 czerwca – 124 dolary. Trend obrazują dane przedstawione w tabeli 1.

**Tabela 1. Ceny ropy marki Brent na koniec dnia w okresie od 3 do 9 czerwca br.** (w dolarach za baryłkę)

| 3 czerwca | 6 czerwca | 7 czerwca | 8 czerwca* | 9 czerwca |
|---|---|---|---|---|
| 121,1 | 119,4 | 119,4 | 124,0 | 123,2 |

* w połowie dnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych na portalu Прайм, 1prime.ru.

Na relatywnie niezmienionym poziomie utrzymują się natomiast ceny gazu ziemnego, choć w środku tygodnia (8 czerwca) odnotowano spadki do poziomów najniższych od marca br.

**Tabela 2. Ceny gazu na giełdzie TTF w okresie od 3 do 9 czerwca br.** (w dolarach za 1 tys. $m^3$)

| 3 czerwca | 6 czerwca | 7 czerwca | 8 czerwca | 9 czerwca |
|---|---|---|---|---|
| 919,4 | 903,4 | 888,0 | 874,0 | 953,7 |

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych publikowanych na portalu Прайм, 1prime.ru.

**Komentarz**

- Choć rosyjskie i zagraniczne media regularnie przekazują informacje o wielkości produkcji ropy w Rosji, to trudno ustalić, na ile odzwierciedlają one stan realny. Główna instytucja zbierająca dane dotyczące rosyjskiego sektora energetycznego – działająca przy Ministerstwie Energetyki FR agencja CDU TEK – wstrzymała bowiem na początku kwietnia br. publikacje statystyk dotyczących produkcji i eksportu ropy. Oświadczenia przedstawicieli firm naftowych wskazują jednak na to, że groźba znaczącego ograniczenia jej wydobycia jest realna. Wiceszef Łukoilu sugerował niedawno konieczność zredukowania produkcji ropy w Rosji o 20–30%. O pogarszającej się sytuacji w segmencie upstream świadczyć może także apel o zmiany w systemie podatkowym w

odniesieniu do sektora naftowego.

- Jednocześnie wiele wskazuje na to, że rosyjskie władze nie mają jednolitego stanowiska w tej kwestii. Z jednej strony najnowsza prognoza Ministerstwa Rozwoju Gospodarczego FR (z maja br.) co do perspektyw wydobycia ropy jest bardziej pesymistyczna od wersji z września ub.r. Z dokumentu wynika, że może ono spaść do 475,3 mln ton (wariant bazowy) albo nawet do 433,8 mln ton (wariant konserwatywny). Jednocześnie zaznacza się, że sytuacja nie ulegnie zmianie w ciągu najbliższych kilku lat (szerzej zob. Aneks). Z drugiej strony Kreml wydaje się uważać bieżące problemy za przejściowe. Świadczą o tym przede wszystkim wypowiedzi prezydenta Putina, który kilkakrotnie w ostatnim czasie podkreślał, że Europa nie jest w stanie długoterminowo poradzić sobie bez rosyjskich surowców.
- Opublikowane przez agencję Argus statystyki dotyczące eksportu ropy z Rosji wskazują na to, że dotychczasowe działania i deklaracje zachodnich firm o rezygnacji z importu rosyjskiego surowca nie przekładają się na realny spadek wolumenów eksportowych. Zarazem trudno zweryfikować, dokąd ostatecznie trafia znacząca część rosyjskiej ropy eksportowanej poszczególnymi szlakami. O ile bowiem łatwo można identyfikować wielkości dostaw realizowanych do odbiorców za pośrednictwem rurociągów (Drużbą do Polski, Niemiec, Czech, na Słowację i na Węgry oraz odnogą ropociągu WSTO do Chin), o tyle trudno o precyzyjne zestawienie kierunków eksportu w odniesieniu do surowca wysyłanego z rosyjskich portów. Według doniesień medialnych część ropy z portów europejskich kierowana jest na rynki azjatyckie, a część znajduje się w tankowcach i nie znalazła dotąd nabywców (w maju media informowały, że w tankowcach pływających na morzach świata umieszczonych jest ok. 62 mln baryłek rosyjskiej ropy).

**Aneks. Prognoza wydobycia ropy w Rosji w latach 2022–2025 (w mln ton)**

| | Scenariusz | 2022 | 2023 | 2024 | 2025 |
|---|---|---|---|---|---|
| Prognoza z września 2021 r. | bazowy | 560,0 | 562,8 | 557,6 | - |
| | konserwatywny | 556,0 | 554,0 | 552,0 | - |
| Prognoza z maja 2022 r. | bazowy | 475,3 | 472,8 | 476,1 | 480,5 |
| | konserwatywny | 433,8 | 405,3 | 416,4 | 421,3 |

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych opublikowanych przez Ministerstwo Rozwoju Gospodarczego FR.